

รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน*

DIGITAL LEADERSHIP MODELS OF INTERNATIONAL SCHOOL ADMINISTRATORS IN
BANGKOK UNDER OFFICE OF THE PRIVATE EDUCATION COMMISSION

สุวารี วัฒยา*, นิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ, สมศักดิ์ จันทอง

Suwaree Wattaya*, Nitwadee Jirarotepinyo, Somsak Chanphong

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Education, Bangkokthonburi University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: thipwaree.wat@gmail.com

*Tel: 089-482-0611

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร 2) พัฒนารูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร และ 3) เสนอแนะแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการและครูโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร จำนวน 363 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ผ่านการประสานงานกับสถานศึกษา ทั้งในรูปแบบออนไลน์และเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร ได้ทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ 136 ตัว ได้แก่ 1.1) วิสัยทัศน์และการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านดิจิทัล 1.2) การสื่อสารองค์กรผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล 1.3) การใช้ข้อมูลและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อการบริหาร 1.4) การสร้างวัฒนธรรมและเครือข่ายการเรียนรู้ดิจิทัล และ 1.5) การสร้างความร่วมมือและเครือข่ายการทำงานในยุคดิจิทัล 2) รูปแบบภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ จำนวน 5 องค์ประกอบ และ 3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร มีความเหมาะสมทั้งในด้านความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ควรกำหนดวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของโรงเรียนให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษานานาชาติ พัฒนาระบบสารสนเทศของสถานศึกษา และพัฒนาระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาให้มีความถูกต้องและทันสมัย

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำดิจิทัล, รูปแบบ, ผู้บริหารสถานศึกษา, โรงเรียนนานาชาติ

Abstract

This research aimed to 1) Identify the components and indicators of digital leadership of international school administrators in Bangkok, 2) Develop a digital leadership model for international school administrators in Bangkok, and 3) Propose guidelines for developing digital leadership of international school administrators in Bangkok under Office of the Private Education Commission. This study employed a mixed-method research design combining qualitative and quantitative approaches. The sample consisted of 363 administrators and teachers from international schools in Bangkok selected through simple random sampling. The research instruments included semi-structured interviews and a five-point Likert scale questionnaire. The researchers collected the data themselves, in coordination with educational institutions, both online and through documents. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Confirmatory Factor Analysis (CFA). The results revealed that: 1) The components and indicators of digital leadership among administrators of international schools in Bangkok comprise five components and 136 indicators: 1.1) Digital vision and strategic direction; 1.2) Digital corporate communication; 1.3) Utilization of digital data and innovation in management; 1.4) Building a digital learning culture and network; and 1.5) Fostering collaboration and networking in the digital age. 2) The developed model of digital leadership among administrators of international schools in Bangkok shows a good level of empirical consistency and includes the five key components. and 3) The guidelines for developing digital leadership among administrators of international schools in Bangkok are appropriate in terms of usefulness and feasibility. The school's digital technology vision should be aligned with international education standards, and the school's information system and database should be developed to be accurate and up-to-date.

Keywords: Digital Leadership, Model, School Administrators, International Schools

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากมีบทบาทในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีความรู้ ความสามารถ และศักยภาพในการแข่งขันในระดับสากล ภายใต้บริบทของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ประเทศต่าง ๆ จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมของประชากรให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาจึงไม่เพียงแต่เป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้เท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ประเทศไทยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาระบบ

และกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองที่มีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะ ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจโลก รวมทั้งสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้อย่างมีความสุขและมีคุณธรรมจริยธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การพัฒนาการศึกษาจึงจำเป็นต้องอาศัย การบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน การพัฒนาองค์กรทางการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนด ทิศทางและนโยบายการบริหารองค์กร รวมทั้งการวางแผน การจัดสรรทรัพยากร และการสร้างสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของครูและนักเรียน ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านการบริหาร จัดการที่เหมาะสม รวมทั้งมีภาวะผู้นำที่สามารถสร้างแรงจูงใจและความร่วมมือจากบุคลากรในองค์กร เพื่อให้ สามารถดำเนินงานตามเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุรัตน์ ไชยชมภู, 2557) ภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา อย่างไรก็ดี ในบริบทของสังคมดิจิทัลปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนหนึ่งยังประสบปัญหาเกี่ยวกับความเข้าใจ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยเฉพาะการขาดความรู้ด้านดิจิทัล (Digital Literacy) การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรู้และการบริหารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้บริหารบางส่วนมีมุมมอง ต่อเทคโนโลยีดิจิทัลเพียงในฐานะเครื่องมือด้านเอกสารหรือการสื่อสารเท่านั้น มิได้ตระหนักถึงบทบาทของดิจิทัล ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ และการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา ส่งผลให้ การขับเคลื่อนสถานศึกษาเข้าสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลยังไม่บรรลุผลอย่างเต็มศักยภาพ อีกทั้ง ความแตกต่างด้านทักษะดิจิทัลระหว่างบุคลากร รวมถึงข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานและการสนับสนุนจากองค์กร ยังเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้อง พัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล ควบคู่กับการสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่เหมาะสมต่อการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้สามารถ บริหารจัดการสถานศึกษาได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและตอบสนองต่อความต้องการทางการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในปัจจุบันโลกกำลังก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล (Digital Era) ซึ่งเป็นยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีบทบาทสำคัญในทุกด้านของชีวิต เทคโนโลยีดิจิทัลทำให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้เป็นไปอย่างรวดเร็ว และไร้ขีดจำกัด ส่งผลให้รูปแบบการเรียนรู้และการบริหารจัดการศึกษาเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เทคโนโลยีได้เข้ามา มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน การสื่อสาร การบริหารจัดการข้อมูล และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ (จิณณวัตร ปะโคทั้ง, 2561) ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยี และสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการองค์กร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล คือ ภาวะผู้นำดิจิทัล (Digital Leadership) ซึ่งเป็นรูปแบบภาวะผู้นำที่มุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กร การสร้างวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยี และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของครูและนักเรียน (Sheninger, E., 2014) ภาวะผู้นำดิจิทัลไม่ได้หมายถึงเพียงการใช้เทคโนโลยีเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการใช้ข้อมูล

ในการตัดสินใจ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน และการสร้างนวัตกรรมในองค์กร (Anderson, R. & Dexter, S., 2005) ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลจะสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม เช่น การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ การบริหารกิจการนักเรียน และการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ ภาวะผู้นำดิจิทัลยังมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของครูและผู้เรียนในสถานศึกษา ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลจะสามารถส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างสร้างสรรค์ พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย และสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ (กนกอร สมปราษฎ, 2562) อีกทั้งยังสามารถพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการความรู้ในสถานศึกษา ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (ดาวรรณ ธิวิการ, 2564) อย่างไรก็ตาม การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาอาจประสบปัญหาและข้อจำกัดหลายประการ เช่น ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี ความรู้และทักษะด้านดิจิทัลของครูและบุคลากร รวมทั้งงบประมาณในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีบทบาทสำคัญในการวางแผนและกำหนดนโยบายด้านเทคโนโลยีของสถานศึกษา เช่น การพัฒนาระบบสารสนเทศ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และการส่งเสริมการพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากรในองค์กร (เอกชัย กี่สุขพันธุ์, 2561)

ในบริบทของประเทศไทย โรงเรียนนานาชาติถือเป็นสถาบันการศึกษาที่ได้รับความสนใจจากผู้ปกครองเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีรูปแบบการจัดการศึกษาที่เน้นทักษะภาษา การคิดวิเคราะห์ และการเรียนรู้ในระดับสากล ปัจจุบันโรงเรียนนานาชาติไม่ได้เปิดรับเฉพาะนักเรียนต่างชาติเท่านั้น แต่ยังเปิดโอกาสให้นักเรียนไทยเข้าศึกษาได้มากขึ้น ทำให้โรงเรียนนานาชาติกลายเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของผู้ปกครองที่ต้องการพัฒนาศักยภาพของบุตรหลานให้สามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้ การบริหารโรงเรียนนานาชาติจึงต้องอาศัยผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถสูง สามารถบริหารจัดการองค์กรภายใต้บริบทของความหลากหลายทางวัฒนธรรม และสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานครถือเป็นสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐานสากล การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติยังมีอยู่อย่างจำกัด อย่างไรก็ตาม แม้โรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานครจะมีความพร้อมด้านทรัพยากร เทคโนโลยี และบุคลากรในระดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับสถานศึกษาทั่วไป แต่ผู้บริหารสถานศึกษายังคงเผชิญกับปัญหาและความท้าทายในการบริหารจัดการในยุคดิจิทัลอยู่หลายประการ โดยเฉพาะการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศจำนวนมาก และการสร้างสมดุลระหว่างมาตรฐานการศึกษาสากลกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทย นอกจากนี้ ผู้บริหารบางส่วนยังมีข้อจำกัดด้านความรู้และทักษะดิจิทัลเชิงลึก ทำให้การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการและการพัฒนาการเรียนรู้อยังไม่เต็มศักยภาพ รวมทั้งยังพบปัญหาเกี่ยวกับความแตกต่างด้านความพร้อมทางดิจิทัลของครูและบุคลากรภายในองค์กร ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานและการสื่อสารภายในสถานศึกษา อีกทั้งโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานครยังต้องเผชิญกับการแข่งขันด้านคุณภาพการศึกษาและความคาดหวังของผู้ปกครองที่เพิ่มสูงขึ้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำดิจิทัลที่สามารถวางแผนเชิงกลยุทธ์ สร้างนวัตกรรม

ทางการศึกษา และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า งานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานครยังมีไม่มากนัก โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ องค์ประกอบ และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนนานาชาติ จึงสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต่อไป

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษารูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาและการกำหนดนโยบายทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของยุคดิจิทัลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่อง ผสมผสานและบูรณาการผลของการวิจัยเข้าด้วยกัน เพื่อความสมบูรณ์และความเชื่อถือได้ของผลการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร และกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยแนวคิดของ Krejcie and Morgan จากนั้นจึงดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของสถานศึกษา

ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ที่มีประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำดิจิทัลและการบริหารโรงเรียนนานาชาติ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารสถานศึกษาและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการองค์กรทางการศึกษา ซึ่งสามารถสะท้อนสภาพปัญหา แนวทางการพัฒนา และองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลได้อย่างชัดเจนและครอบคลุมประเด็นการวิจัยที่ศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำดิจิทัล

ในขั้นตอนแรก ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำดิจิทัล ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา รวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษายุคดิจิทัล เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการศึกษาและภาวะผู้นำดิจิทัลที่กล่าวถึงบทบาทของผู้นำในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาองค์การการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมดิจิทัล (Fullan, M., 2014); (Sheninger, E., 2014) โดยข้อมูลและเครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้รับการตรวจสอบความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำดิจิทัล และผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางการศึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา ภาษา และความเหมาะสมของข้อคำถามก่อนนำไปใช้จริง จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยแบ่งตามความเชี่ยวชาญ ได้แก่ ด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านภาวะผู้นำดิจิทัล ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการบริหารโรงเรียนนานาชาติ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และกำหนดตัวแปรในการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำดิจิทัล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ จำนวน 9 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติ ได้แก่ เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียนนานาชาติ มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท และมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการและครูของโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร จำนวน 121 โรงเรียน ตามข้อมูลของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการและครูจากโรงเรียนนานาชาติ โรงเรียนละ 3 คน รวมจำนวน 363 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำดิจิทัล หลังจากสร้างแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำดิจิทัล ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางการศึกษา เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ความเหมาะสมของภาษา และความครอบคลุมของเนื้อหา จากนั้นผู้วิจัยได้นำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) และปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้ ต่อมา ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม

ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เพื่อพิจารณาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ก่อนนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Rensis Likert (Likert, R., 1932)

การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นวิธีการที่นิยมใช้ในการตรวจสอบโครงสร้างตัวแปรแฝงในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์และการศึกษา (Hair, J. F. et al., 2010)

ขั้นตอนที่ 3 การเสนอแนะแนวทางการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัล

ขั้นตอนนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติให้เป็นผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียนนานาชาติ มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท และมีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในลักษณะคำถามปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อนำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงรูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลให้มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง ก่อนสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และจัดทำรายงานวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีผลการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผลการศึกษพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์และการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านดิจิทัล 2) การสื่อสารองค์กรผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล 3) การใช้ข้อมูลและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อการบริหาร 4) การสร้างวัฒนธรรมและเครือข่ายการเรียนรู้ดิจิทัล และ 5) การสร้างความร่วมมือและเครือข่ายการทำงานในยุคดิจิทัล

ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวได้มาจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ภาวะผู้นำดิจิทัล และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยี สามารถบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ และส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับบริบทของการศึกษานานาชาติ ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูล กล่าวว่า “ผู้บริหารควรมีความสามารถในการกำหนดทิศทางการใช้เทคโนโลยีของโรงเรียนอย่างชัดเจนและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัล” ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลให้ความเห็นว่า “การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาองค์กรการศึกษาในปัจจุบัน”

2. พัฒนารูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ตารางที่ 1 ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร

ด้าน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
ด้านวิสัยทัศน์และการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านดิจิทัล	4.52	0.61	มากที่สุด
ด้านการสื่อสารองค์กรผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล	4.41	0.63	มาก
ด้านการใช้ข้อมูลและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อการบริหาร	4.38	0.66	มาก
ด้านการสร้างวัฒนธรรมและเครือข่ายการเรียนรู้ดิจิทัล	4.35	0.68	มาก
ด้านการสร้างความร่วมมือและเครือข่ายการทำงานในยุคดิจิทัล	4.30	0.70	มาก
รวม	4.39	0.66	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิสัยทัศน์และการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านดิจิทัล (ค่าเฉลี่ย 4.52, S.D. 0.61) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการสื่อสารองค์กรผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล (ค่าเฉลี่ย 4.41, S.D. 0.63) ด้านการใช้ข้อมูลและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อการบริหาร (ค่าเฉลี่ย 4.38, S.D. 0.66) ด้านการสร้างวัฒนธรรมและเครือข่ายการเรียนรู้ดิจิทัล (ค่าเฉลี่ย 4.35, S.D. 0.68) และด้านการสร้างความร่วมมือและเครือข่ายการทำงานในยุคดิจิทัล (ค่าเฉลี่ย 4.30, S.D. 0.70) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 ดัชนีความสอดคล้องของโมเดล

ดัชนี	ค่าเกณฑ์	ผลการวิเคราะห์
χ^2/df	< 3.00	2.15
GFI	> 0.90	0.94
AGFI	> 0.90	0.91
CFI	> 0.95	0.96
RMSEA	< 0.08	0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดล มีความสอดคล้องในระดับดี โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องผ่านเกณฑ์ที่กำหนด เช่น $\chi^2/df < 3$, $GFI > 0.90$, $CFI > 0.95$ และ $RMSEA < 0.08$ แสดงว่าโมเดลภาวะผู้นำดิจิทัลที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสามารถอธิบาย โครงสร้างของภาวะผู้นำดิจิทัลได้อย่างมีนัยสำคัญ

รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานครที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้อง กับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ จำนวน 5 องค์ประกอบ โดยผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า องค์ประกอบทั้ง 5 ด้านมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้จริง ในบริบทของโรงเรียนนานาชาติ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่สะท้อนว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลจะสามารถส่งเสริม การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ การบริหารข้อมูล และการสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรในองค์กร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 กล่าวว่า “การบริหารโรงเรียนนานาชาติจำเป็นต้องอาศัยผู้นำ ที่เข้าใจเทคโนโลยีและสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ” ซึ่งสอดคล้อง กับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ที่พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบมีความสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสมและ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเหมาะสมทั้งในด้านความเป็น ประโยชน์และความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยี ดิจิทัลของโรงเรียนให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษานานาชาติ พัฒนาระบบสารสนเทศของสถานศึกษา และพัฒนา ระบบฐานข้อมูลให้มีความถูกต้อง ทันสมัย และสามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจเชิงบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ด้านเทคโนโลยีระหว่างสถานศึกษา ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังกล่าวว่า “หากผู้บริหารสามารถสร้างวัฒนธรรมองค์กร ที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมได้ จะช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างยั่งยืน” ซึ่งข้อมูล จากการสัมภาษณ์ดังกล่าวช่วยสนับสนุนและยืนยันผลการวิจัยเชิงปริมาณให้มีความชัดเจนและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร สังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน นานาชาติในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก และ 136 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์และ การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านดิจิทัล 2) การสื่อสารองค์กรผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล 3) การใช้ข้อมูลและนวัตกรรม ดิจิทัลเพื่อการบริหาร 4) การสร้างวัฒนธรรมและเครือข่ายการเรียนรู้ดิจิทัล และ 5) การสร้างความร่วมมือและ เครือข่ายการทำงานในยุคดิจิทัล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบริบทของโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานครเป็นสถานศึกษา ที่ต้องดำเนินงานภายใต้สภาพแวดล้อมของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการแข่งขันทางการศึกษาระดับสากล

ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความสามารถในการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านดิจิทัล การบริหารข้อมูลสารสนเทศ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล นอกจากนี้ ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิยังสะท้อนว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลจะสามารถส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ พัฒนาระบบสารสนเทศของโรงเรียน และสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลที่ระบุว่า “ผู้บริหารในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีและสามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนและตัดสินใจได้อย่างเป็นระบบ” รวมทั้ง “การสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารโรงเรียนนานาชาติในปัจจุบัน” สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติธเนศ เกศา และคณะ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร (กิตติธเนศ เกศา และคณะ, 2567) ผลการวิจัยพบว่า กรอบแนวคิดด้านภาวะผู้นำดิจิทัลมีความเหมาะสมทั้งภาพรวมและรายด้าน (การดี อนันต์นาวี และสิทธิพร ประวัตรุ่งเรือง, 2566) รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษดา ผ่องพิทยา และคณะ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล การสื่อสาร การพัฒนา และการสร้างโอกาส ตลอดจนสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษดา ผ่องพิทยา และคณะ ที่พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีองค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล วัฒนธรรมดิจิทัล เครือข่ายความร่วมมือดิจิทัล และกลยุทธ์เชิงดิจิทัล (กฤษดา ผ่องพิทยา และคณะ, 2566) ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับองค์ประกอบที่ค้นพบในการวิจัยครั้งนี้

2. พัฒนารูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานครที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี และประกอบด้วย 5 องค์ประกอบสำคัญ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าองค์ประกอบของรูปแบบมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้จริง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบดังกล่าวได้รับการพัฒนาจากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำดิจิทัล ทำให้รูปแบบที่ได้มีความครอบคลุมทั้งด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ การสื่อสาร การใช้ข้อมูลและนวัตกรรม การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา อีกทั้ง ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติจำเป็นต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการบริหารองค์กร การจัดการเรียนรู้ และการตัดสินใจเชิงบริหาร โดยผู้ให้ข้อมูลคนหนึ่งกล่าวว่า “ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลจะสามารถพัฒนาองค์กรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกการศึกษาและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันทางการศึกษาได้” ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์เชิงประจักษ์ของการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษดา ผ่องพิทยา และคณะ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล การจัดการดิจิทัล วัฒนธรรมดิจิทัล และเครือข่ายความร่วมมือดิจิทัล (กฤษดา ผ่องพิทยา และคณะ, 2566) รวมถึงสอดคล้องกับ

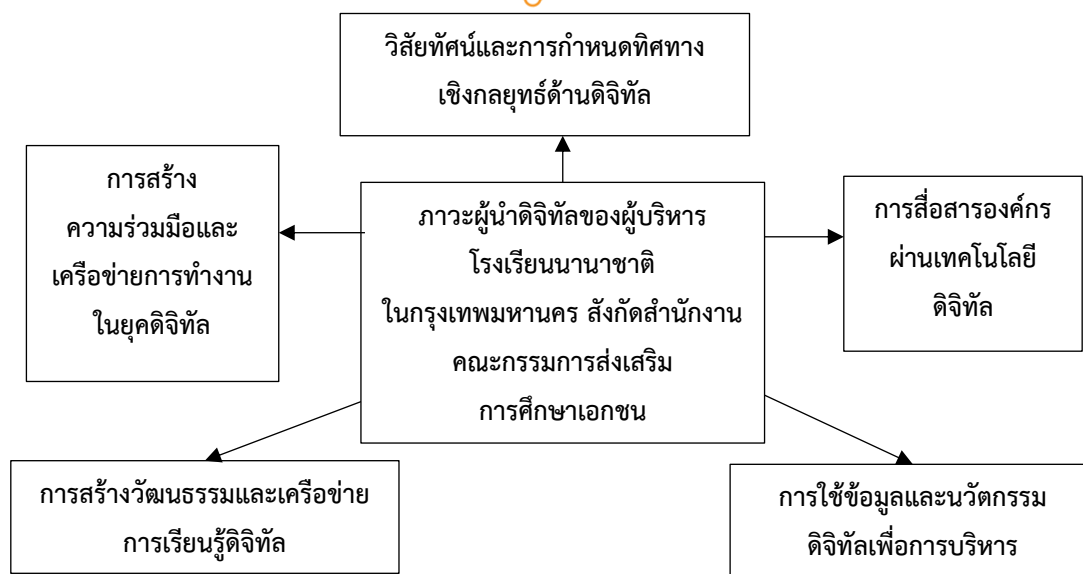
งานวิจัยของ ภารดี อนันต์นาวิ และสิทธิพร ประวัตรุ่งเรือง ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ความรู้ดิจิทัล การสื่อสาร และการพัฒนาและสร้างโอกาส (ภารดี อนันต์นาวิ และสิทธิพร ประวัตรุ่งเรือง, 2566) ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทของผู้บริหารในการขับเคลื่อนองค์กรด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลเช่นเดียวกัน

3. แนวทางพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร มีความเหมาะสมทั้งด้านความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ โดยแนวทางสำคัญ ประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษานานาชาติ การพัฒนาระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลของสถานศึกษาให้มีความถูกต้องและทันสมัย รวมทั้งการส่งเสริมการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลสารสนเทศ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการสนับสนุนการบริหารจัดการ การตัดสินใจ และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิยังให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารควรสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้และการใช้นวัตกรรมดิจิทัล รวมถึงสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และพัฒนาศักยภาพด้านเทคโนโลยีร่วมกัน โดยผู้ให้ข้อมูลคนหนึ่งกล่าวว่า “หากโรงเรียนมีระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพและผู้บริหารสามารถใช้ข้อมูลในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารและพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างชัดเจน” สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูจุฑา ทองนอก ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งส่งเสริมความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ (ชูจุฑา ทองนอก, 2568) รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพวรรณ โพธิ์ขำ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนในยุคดิจิทัลควรมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์กรทางการศึกษา (ทิพวรรณ โพธิ์ขำ, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินแนวทางการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลในการวิจัยครั้งนี้เช่นกัน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยค้นพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ได้แก่

1. วิสัยทัศน์และการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านดิจิทัล
2. การสื่อสารองค์กรผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล
3. การใช้ข้อมูลและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อการบริหาร
4. การสร้างวัฒนธรรมและเครือข่ายการเรียนรู้ดิจิทัล
5. การสร้างความร่วมมือและเครือข่ายการทำงานในยุคดิจิทัล

ภาพที่ 1 รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

งานวิจัยยังได้พัฒนา “รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัล” ที่มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีลักษณะการบริหารที่แตกต่างจากสถานศึกษาทั่วไป ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีสมรรถนะด้านดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะการใช้เทคโนโลยีเท่านั้น แต่ต้องครอบคลุมถึงการกำหนดนโยบาย การใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรดิจิทัล และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา ซึ่งถือเป็นแนวคิดใหม่ที่จะช่วยขยายขอบเขตองค์ความรู้ด้านการบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาอื่น ๆ ได้ต่อไป

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์การการศึกษาในยุคดิจิทัล โดยองค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำดิจิทัล ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์และการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการสื่อสารองค์กรผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการใช้ข้อมูลและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อการบริหารรู้ ด้านการสร้างวัฒนธรรมและเครือข่ายการเรียนรู้ดิจิทัล และด้านการสร้างความร่วมมือและเครือข่ายการทำงานในยุคดิจิทัล ซึ่งรูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังนี้ 1) ผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติควรกำหนดวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของโรงเรียนให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษานานาชาติ 2) สถานศึกษาควรพัฒนาระบบสารสนเทศของสถานศึกษา 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาให้มีความถูกต้องและทันสมัย 4) สถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูและบุคลากร และ 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

กับโรงเรียนนานาชาติและสถาบันการศึกษา และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ 1) ควรมีการศึกษา การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทของสถานศึกษาประเภทอื่น และ 2) ควรมีการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สมปราษฎณ์. (2562). ภาวะผู้นำทางการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กฤษฎา ผ่องพิทยา และคณะ. (2566). องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 7(4), 411-424.
- กิตติธเนศ เกศา และคณะ. (2567). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. Journal of Roi Kaensarn Academi, 9(8), 1139-1156.
- จิณณวัตร ปะโคทั้ง. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย.
- จุฑา ทอนอก. (2568). การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา.
- ดาวรรณ ถวิลการ. (2564). การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพวรรณ โพธิ์ขำ. (2564). รูปแบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน. วารสารวิจัยวิชาการ, 4(1), 177-187.
- ภารดี อนันต์นาวี และสิทธิพร ประวัตรุ่งเรือง. (2566). รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในการ บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. วารสารสังคมศาสตร์ และวัฒนธรรม, 7(4), 250-268.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร. (2567). ข้อมูลโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มนโยบายและแผน.
- สุรัตน์ ไชยชมภู. (2557). ภาวะผู้นำทางการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกชัย กี่สุขพันธุ์. (2561). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Anderson, R. & Dexter, S. (2005). School technology leadership: An empirical investigation of prevalence and effect. Educational Administration Quarterly, 41(1), 49-82.
- Fullan, M. (2014). The principal: Three Keys to Maximizing Impact. San Francisco: Jossey-Bass.
- Hair, J. F. et al. (2010). Multivariate Data Analysis. (7th ed.). New Jersey: Pearson Education International.
- Likert, R. (1932). A technique for the Measurement of Attitudes. Archives of Psychology, 22(140), 1-55.
- Sheninger, E. (2014). Digital Leadership: Changing Paradigms for Changing Times. Thousand Oaks: Corwin Press.